

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

יש חדש

מצטרפים לרמב"ם היומי

השבוע נסתיים מחזור הלימוד השלושים ושישה של הרמב"ם היומי, ונפתח מחזור הלימוד השלושים ושבעה. את לימוד הרמב"ם היומי תיקן הרבי מליובאוויטש, ומעלתו המיוחדת היא שהמוני בית ישראל לומדים יחדיו את כל הלכות התורה. זו הזדמנות להצטרף ללימוד הרמב"ם היומי, באחד המסלולים שנקבעו - שלושה פרקים ליום, פרק אחד ליום, או ספר המצוות.

פעילות סוכות

צעירי חב"ד נערכים לקראת הפעילות הגדולה בימי חג הסוכות. עשרות סוכות נבנות יסובבו א"ה בחוצות הערים, ויזכו את המוני בית ישראל במצוות החג. במרכזי הערים בתי חב"ד מציבים את 'סוכות האחוה', שיאפשרו לציבור לקיים את מצוות הסוכות וארבעת המינים. חסידי חב"ד ישמחו את כוחות הביטחון, וכמורכך תהיה פעילות מיוחדת במרכזים רפואיים, בריכוי עולים ואף בבתי כלא.

כיסאות גלגלים לפצועים

מטה צעירי חב"ד למען נפגעי הטרור העניק שלוש מאות כיסאות גלגלים למרכזים רפואיים ברחבי הארץ, כדי שיחולקו לפצועי צה"ל, לנפגעי טרור ולבעלי מוגבלויות. הכיסאות חולקו במרכזים הרפואיים סורוקה, קפלן, שערי צדק, הילל יפה וכרמל.

זמני השבוע

ירושלים תלאביב חיפה בארבע אילת ניו יורק

ניסנת השבת 5:51 6:06 5:57 6:09 6:06 6:23
צאת השבת 7:02 7:04 7:03 7:04 7:02 7:19

שיחת השבוע הוא גיליון לכל יהודי, המופץ בכל רחבי הארץ והעולם. נוסד בשנת תשמ"ז (1986) בידי הרב יוסף יצחק אהרונוב

עורך: מנחם ברוד

יוצא לאור על ידי: המרכז לעזרי שליחות
ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000
טל' 073-2480711 • פקס' 03-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
מודעות: טל' 053-3166532 דוא"ל: m3166532@gmail.com
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות
נא לשמור על קדושת הגיליון

לא חכמה להיות מלאך

למלאכים קל להיות קדושים וטהורים, מפויסים ואדיבים. הבעיה היא כשאנחנו יורדים ממעמד של מלאכים אל החיים הרגילים

מה קורה למלאכים כשהם שבים להיות בני אדם (ציור: אלכס לוי)

אבל אם נחשוב על זה ביום הכיפורים עצמו, בשעה שאנחנו מאוחדים כליכך, ונשאל את עצמנו האומנם ראוי להתנהג כך ואם זה הסגנון והשיח הרצוי בין יהודים - נגיע למסקנה שיש לאמץ דרך אחרת לניהול ויכוחים וחילוקי דעות. בבוא העת נזכור זאת רגע קודם שנקיש על 'אנטר', שישחרר אמירה קשה למרחבי הרשת.

פגיעה שקשה לתקנה

יום הכיפורים מדגיש את חשיבותן של המצוות שבין אדם לחברו, שעליהן אין יום הכיפורים מכפר, עד שיפייס את חברו. התורה מייחסת חומרה מיוחדת להלבנת פנים פומבית, ודורשת שגם התיקון שלה יהיה פומבי. האומנם אנחנו חושבים על כך כשאנו מפרסמים דברים בכלים הטכנולוגיים של ימינו, שיכולים להעצים את הפגיעה לממדים שלעולם לא נוכל לתקנם?

ראוי לחשוב על כל זה בשעה שאנו מתעלים כליכך ודומים למלאכים. מחשבה זו תאפשר לנו לחבר את יום הכיפורים עם יום שגרתו בחודש טבת, ולזכור גם אז את מילות ה'על חטא' שהשמענו ביום הכיפורים ואת ההחלטות שקיבלנו עלינו ביום הקדוש. חתימה טובה!

חכמינו אומרים שיום הכיפורים בני ישראל דומים למלאכים: לא אוכלים ולא שותים, לובשים בגדים לבנים, מתפייסים זה עם זה, מכבדים זה את זה. ביום הזה כולנו מתרוממים מהמולת החיים הארצית וחושפים את הצד האלוקי שבתוכנו.

זו מעלתו הגדולה של יום הכיפורים, אבל כאן טמונה גם נקודת חולשה מסוימת. למלאכים קל להיות קדושים וטהורים, מפויסים ואדיבים. הבעיה היא כשאנחנו יורדים ממעמד של מלאכים אל החיים הרגילים וחוזרים להיות בני אדם מן השורה. שם טמון האתגר הגדול.

לחשוב על היום יום

אחד הפתרונות לבעיה זו הוא לחבר את המציאות האנושית השגרתית שלנו אל האווירה המרוממת של יום הכיפורים. לזכור גם בעומדנו בבתי הכנסת, עטופים בבגדים לבנים, מתרפקים באהבה אל אבינו שבשמים - את חיי היום יום הארציים. לחשוב על ההתמודדויות של חיי החולין, ולצקת לתוכם את הקדושה שאליה התעלנו ביום הכיפורים.

לפני יום הכיפורים התפייסת עם השכן, ועכשיו אתם עומדים זה לצד זה בבית הכנסת ומתפללים בכוונה גדולה. אבל היום הקדוש יחלוף ויבוא ימי החול, ועלולים להתעורר חיכוכים ביניכם על רקע מקום החניה או מטרדי רעש. אם יהיה נתק בין יום הכיפורים לשגרה היום יומית, שוב עלולה לפרוץ ביניכם מריבה.

אבל אם כשאתם עומדים ביום הכיפורים תחשבו על הסיטואציות שעולות להתרחש במהלך השנה ותחליטו שגם במקרה כזה תשמרו על שכנות טובה, על התחשבות ועל כבוד הדדי - יש סיכוי שבעת מבחן תזכרו את ההחלטות שקיבלתם עליהם ביום הקדוש.

קל לעמוד ביום הכיפורים ולחוש את היותנו עם אחד, אחים, בנים לאב אחד. אבל יום הכיפורים יסתיים, החגים יחלפו, ואנחנו נשוב אל המציאות האפורה שבה נאמרות לפעמים אמירות מרגיזות ומקוממות. הנטייה הטבעית היא להגיב באמירות בוטות ומעליבות כנגדן, והיה לנו כמובן כל הצידוקים שבעולם לכך.

הכוהן הגדול צריך תשובה

לבן. ההלכה היא (רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ח הלכה ה) ש"בגדי לבן שעובד בהם ביום הצום אינו עובד בהם פעם שנייה לעולם, אלא נגזין במקום שיפשוט אותם שם".

אדם חדש

לכאורה, מדוע לא ישתמש הכוהן הגדול שוב בבגדים האלה? אלא שעבודתו הרוחנית לקראת כניסתו לקודש הקודשים רוממה אותו לפסגה רוחנית חדשה. בשנה שלאחריה אין הוא יכול להסתפק בדרגה זו, ועליו לשאוף למקום נעלה יותר. הדבר בא לידי ביטוי באיסור להשתמש באותם בגדים.

הכוהן הגדול של יום הכיפורים הזה איננו הכוהן הגדול של השנה שעברה. גם צדיקים צריכים לעשות 'תשובה' ולהעמיד את עצמם במקום רוחני חדש וגבוה יותר. תנועת התשובה איננה על חטאים בלבד, אלא על עצם ירידת הנשמה לגוף, שיש בה ריחוק מהקב"ה, וכל אדם - גם צדיק - נדרש להימצא במגמה של תשובה והתקרבות.

(לקוטי שיחות, כרך כח, עמ' 219)

הגדולים, אלא גם על נקודת האור שהייתה חבויה בהם.

השם 'פרהדרין' נותר גם כאשר הכוהנים הגדולים היו צדיקים, שיכלו להיכנס לקודש הקודשים ולצאת בשלום, ללמדנו שגם צדיק נדרש לעשות תשובה. גם מי שאינו חוטא צריך להתחדש בכל שנה ושנה ולהתקדם בעבודת ה', ולעולם לא להישאר באותו מקום.

יום הכיפורים

זו הסיבה שהעץ בלשכת הכוהנים הגדולים היה מחופה בסיד. הלשכה הייתה פעילה בעיקר ביום הכיפורים, שעניינו תשובה וכפרה. העץ, שמייצג את הצדיקות, כוסה בסיד, כדי להבליט את ערך התשובה. תשוקתם של הכוהנים להיכנס לקודש הקודשים הייתה תמונת ראי של רגשות העם כולו, שבהגיע יום הכיפורים מתעורר בכיסופים ובגעגועים אל הקדושה.

אותה סיבה עומדת מאחורי דין נוסף הקשור לבגדי הכוהן הגדול. במהלך עבודת היום הקדוש נדרש הכוהן הגדול להחליף את בגדי הזהב לבגדי

שני שמות היו ללשכת הכוהן הגדול בבית המקדש: 'לשכת העץ' - כי הייתה בנויה מעץ מחופה בסיד, ו'לשכת פרהדרין' - כשמן של נושאי משרה רומיים שהיו מתחלפים אחת לשנה.

שני השמות ייצגו שתי תקופות באישיותם של מי ששימשו בכהונה גדולה. בתקופה המוקדמת יותר היו הכוהנים צדיקים וראויים לתפקידם, וזכו והאריכו ימים כמו עצים. לאחר מכן, בתקופות מסוימות לא הלמו הכוהנים הגדולים את התפקיד, ולאחר שנכנסו לקודש הקודשים ביום הכיפורים לא הוציאו את שנתם. כך היו הכוהנים הגדולים מתחלפים מדי שנה בשנה.

תשוקה להיכנס

כאן בא לידי ביטוי עניין פלאי: על אף סכנת המוות שריחפה מעל הכוהנים הגדולים, עדיין חשקו אלה בתפקיד, ולו למען הכניסה לקודש הקודשים ביום הכיפורים. התשוקה להיכנס למקום שבו השכינה שרויה בגלוי גברה אפילו על רצון החיים. השם 'פרהדרין' מצביע אפוא לא רק על הידרדרותם הרוחנית של הכוהנים

אמרת השבוע

להתיר את החבלים

בימי השלטון הקומוניסטי ברוסיה נאלצו יהודים רבים ללכת לעבודה ביום הכיפורים, ובתפילות היום בבית הכנסת הגדול במוסקווה נכח קהל קטן, רובו זקנים; אך לקראת ערב התמלא האולם.

רבה של מוסקווה, הרב יעקב קלמס, עלה לשאת דברים לקראת תפילת נעילה. הוא ידע כי כל מילה שיאמר תועבר לשלטונות, ולכן דיבר ברמז וסיפר: "בעבר הייתי רב בכפר קטן ובאו לפניי שני שכנים ותרנגולת קשורה בידיהם. כל אחד ואחד מהם טען שהתרנגולת שלו. אמרתי להם: שימו את התרנגולת על הגבול שבין שתי החצרות והתירו את רגליה. החצר שאליה תרוץ - לשם היא שייכת..."

והוסיף הרב קלמס: "זו משמעות התפילה 'אנא בכוח גדולת יימין תתיר צרורה' - אנא, התר מאיתנו את חבלי הגלות, ותראה שנוסף היישר אליך".

פתגם חסידי

"אנו אומרים 'ונסלח... כי לכל העם בשגה'. וכי אין מי שחטא במזיד? אלא שאין יהודי שמקדים לומר קודם החטא 'לשם ייחוד'. הרי שכל החטאים נעשו בשגה" (רבי שלמה זלמן מוולפיאלה)

מאת הרב אליעזר ברוך, רב כרמי יוסף

מן המעיין

יום הכיפורים

לשון יד ממש - לסייעו לשוב מפשעיו.

(רבי לוי יצחק שניאורסון)

אפשר לנקות

"הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה" (מן התפילה). כולנו משולים לכלי שהוא מלא זוהמה, אבל כל זמן שהכלי עצמו שלם, אין בכך כלום, כי אפשר לרחוץ אותו, לנקותו, ולהחזירו לטוהרו.

(ה'שר שלום' מבעלז)

לא ליטוף

כשאומרים 'אשמנו' היו צריכים להכות על החזה לא ביד אלא במקל יבש. כשמכים את היצר ביד הוא סבור שמלטפים אותו.

(החסיד ר' שמואל בצלאל)

עכשיו להתחיל

פעם אחת, למחרת יום הכיפורים, נכנסתי אל אבי, הרבי הרש"ב, ושאלתי: ומה עכשיו? ויענני: עכשיו צריך להתחיל לחזור בתשובה!

(הרבי הרי"צ מליובאוויטש)

זמן לתשובה

העולם נוהג לשוב בתשובה בימי הסליחות. אנשי מעשה מקדימים לשוב בחודש אלול. ואני אומר שיש להתחיל בתשובה מיד אחרי תפילת נעילה ביום הכיפורים.

(רבי ישראל מסלנט)

אכילה לשם שמים

"כל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי" (יומא פא). הטעם הוא, שאכילה לשם שמים קשה מצום לשם שמים.

(המלבי"ם)

שב ואל תעשה

הטעם שאין מברכים ברכה מיוחדת בקבלת התענית של יום כיפור - כשם שמברכים על קיום מצווה אחרת ממצוות התורה - כי המצווה של התענית יוצאת מכלל שאר המצוות בהיותה מצווה של 'שב ואל תעשה'.

(אבני נזר)

מסורת מימים קדמונים

"חוקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם" (ויקרא כג, לא). התורה מאחלת שהלוואי שיבאו לעולם דורות צדיקים וישרים כליך, שיום כיפור ישמש לא לכפרת חטאים, אלא כ'חוק', מסורת מימים קדמונים.

(אלשיך)

נותנים יד

"אתה נותן יד לפושעים" (מן התפילה). 'יד' הוא גם מלשון מקום, כפי שנאמר "ויקח את כל ארצו מידו", כי בורא העולם נותן מקום לאדם לחטוא ולפשוע, וכאשר האדם רוצה לשוב מפשעו והדבר קשה עליו, מושיט לו הקב"ה את ידו -

תפילה ביער

מלחמת העולם השנייה זעזעה את חיינו השלווים בעיירה קרסנובורד שבפולין. התגוררנו בבית גדול, הוריי, יונה ורישא, אחי נחמיה, חנוך ואנוכי, וכמורכב גרו איתנו דודי ובני דודי.

כאשר גברו רוחות המלחמה, בשלהי קיץ תרצ"ט, גמלה בלבם של הוריי החלטה לברוח לרוסיה. הייתי אז בן שבע. הוריי ארזו מעט מיטלטלים, ויצאנו לעבר עיר הגבול למברג.

הגענו לאדמת רוסיה, שהייתה בטוחה יותר, אך אבא לא אהב את הקומוניסטים, והחליט לחזור לפולין. האם לא פחד? אבא סמך תמיד על הקב"ה, ודבר לא הרתיע אותו.

הגשנו בקשה רשמית לשוב לפולין, ואז נתקלנו בתגובה חריפה מצד הרוסים, שראו בנו בוגדים. כעונש על רצוננו לחזור לפולין הוגלינו לערבות סיביר. שם רוכזו פליטים יהודים רבים מפולין. בדיעבד התברר שדווקא בגלות המתין לנו לגלגל ההצלה למשך ימי המלחמה.

כמו פליטים אחרים, נדרשו הוריי לעבוד בכריתת עצים ביערות הענק. את גורי העץ הכרותים היו משיטים בנהרות הארוכים, הירודים מצפונה של רוסיה לדרומה, עם זרם המים. בכל עיר היו אוספים מהם את הכמות שהקצו השלטונות לעיר.

לא הייתה עבודה טובה מזו בעבור אבי, שהיה סוחר עצים עוד בפולין. אבא נהג לשכור חלקות יער, לכרות את העצים ולמכור אותם בכלגיה ובהולנד, שלא היו משופעות בעצים. אבא היה מומחה בהערכת שווי של העץ בסקירה שטחית בלבד. לפי האומדן שלו היו מחתימים את העץ בחותמת מתאימה.

עם זה, אבא סבל מאסתמה, ולכן בסיביר זכה לפטור מעבודה. אלא שאבא הבחין כי מנהל העבודה, גוי ושמו בוברוב, מתקשה לחשב את תפוקת העבודה של הגולים ואבא סייע לבוברוב בחישובים. כאשר בוברוב נלקח לשדה הקרב, המליץ למנות את אבי למחליפו. אבא ניאות בתמורה לפטור מעבודה בעבור אמי.

קרבו ובאו הימים הנוראים. אבא אמר לאימא: "אני מבטיח שלא אעבוד בראש השנה, וכל שכן ביום הכיפורים". מה עשה? הוא החביא את כלי העבודה שלו, ובראשם החותמת המיוחדת, במקום סתר, והכריז כי הוא נאלץ לשבות מעבודה עד להגעת

חותמת חדשה מהעיר.

בימי ראש השנה נותר אבא בבית. הוא התפלל את תפילות הימים הנוראים מתוך מחזור תפילה שהיה ברשותו. אלא שהממונים דיווחו על יהודי שנעדר מן העבודה בתאריכים הנקובים, וההנהלה שישה

בנובוסירסק קיימה ישיבה מיוחדת לדון בעונשו.

סכנה גדולה ארבה לאבא. בשעת מלחמה הממונים עליו היו רשאים להוציאו להורג במשפט שדה מהיר. אך אבא לא פחד. אמונתו ביושב במרומים הייתה איתנה. חלפו הימים,

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

עת רצון לגאולה

נאמר בספרים (מאור עיניים סוף פרשת פינחס) שכל יהודי יכול לקרב את הגאולה, מפני שבכל יהודי מצוי 'ניצוץ משיח'. כשהיהודי מגלה וגואל את 'ניצוץ משיח' שבקרבו, הוא מביא גאולה לעצמו, ובהיותו חלק מעם ישראל – גם מקרב את הגאולה הכללית.

ה'ניצוץ' הזה מכונה בשפת הקבלה והחסידות 'יחידה' שבנפש. המושג הזה מופיע בפעם הראשונה במדרש רבה (יד,א): "חמישה שמות נקראו לה (לנשמה) – נפש רוח נשמה יחידה חיה" (בחסידות הסדר הוא 'חיה' ואחר-כך 'יחידה'). אין אלה שמות ומילים נרדפים בלבד, אלא חמישה רבדים בנשמה; חמש דרגות, זו למעלה מזו.

שלוש הדרגות הראשונות – 'נפש', 'רוח', 'נשמה' – הן הרבדים הגלויים והנתפסים של הנשמה. ה'נפש' זו הדרגה שמחיה את הגוף ואת כוחות העשייה. ה'רוח' קשורה לתחום הרגשות. ה'נשמה' היא המקור לכוחות השכליים של האדם. למעלה מזה עומדות הדרגות 'חיה' ו'יחידה', שאין להן לבוש מוגדר. הן בבחינת רבדים על-שכליים, בלתי-מוגבלים, שבנשמת היהודי.

גילוי ה'יחידה'

בדרך כלל האדם עובד את ה' באמצעות הדרגות הנמוכות יותר של הנשמה. רוב בני-האדם עובדים את ה' באמצעות ה'נפש' – בעשייה בלבד. יש העובדים את ה' גם ב'רוח' – מתוך אהבת ה' ויראתו. למעלה מזה הם עובדי ה' על-ידי ה'נשמה' – מתוך התבוננות שכלית שמולידה רגשות של אהבה ויראה. אך עבודה זו מוגבלת מעצם מהותה. אלה כוחות מוגדרים ומוגבלים, ולכן גם עבודת ה' הנובעת מהם מדודה ומוגבלת. וכך יכולים לחול בה שינויים, עליות וירידות.

הכוחות העליונים יותר שבנשמה – 'חיה' ו'יחידה' – בלתי-מושגים בדרך כלל. הם מבטאים את היכולת הבלתי-מוגבלת של האדם – את יכולתו להתרומם מעל מגבלות הטבע והבריאה. לכן אלה כוחות עמוקים מאוד, שרק במאמץ רב מגיעים אליהם. ובין שני הכוחות האלה עצמם, ה'יחידה' אינה מושגת כלל.

דרגת ה'יחידה' אינה מתגלה (במודע) במהלך החיים השגרתי. היא באה לידי ביטוי כאשר מנסים לפגוע בעצם הקשר של יהודי עם הקב"ה. למשל, כשמעמידים יהודי בניסיון של עבודה זרה. אוראז מתגלה דרגת ה'יחידה', מתעוררת נקודת היהדות, ומביאה את האדם לידי מסירות נפש בפועל.

ניצוץ משיח

זה 'ניצוץ משיח' הטמון בכל יהודי. כאשר ניצוץ זה מתגלה, האדם זוכה לגאולה פרטית. הוא נגאל מכל המגבלות הטבעיות, מכל ההרגלים וההשפעות החיצוניות והפנימיות, ומצליח לממש במלוא השלמות את מהותה של נשמתו.

וכשם שדרגת ה'יחידה' שבנפש כל יהודי היא 'ניצוץ משיח', כך דרגת ה'יחידה' הכללית של עם ישראל – אותה נשמה כללית גדולה ואין-סופית, שהיא ה'עצם' של כל נשמות ישראל – היא נשמת משיח. כאשר נשמה זו מתגלה בגופו של משיח צדקנו, באה הגאולה הכללית. וככל שיותר יהודים מגלים את עצם נשמתם, את 'ניצוץ משיח' שבקרבתם, מתקרבת התגלותה של נשמת משיח הכללית.

הדבר קשור במיוחד ליום הכיפורים. זה היום היחיד בשנה שבו מתפללים חמש תפילות, כנגד חמש הדרגות שבנשמה. התפילה החמישית, תפילת 'נעילה', מכאונת כנגד ה'יחידה', ובה ניתן לכל יהודי כוח מיוחד לגלות את עצם נשמתו, את 'ניצוץ משיח' שבקרבו. כאשר יהודי מרכזי בסוף התפילה: "שמע ישראל", "ה' הוא האלוקים" – מאירה בו ה'יחידה' שבנפשו, וזו עת רצון מיוחדת להביא את הגאולה האמיתית והשלמה.

ועד שהממונים הגיעו למחנה מהעיר כבר הגיע יום הכיפורים.

השכם בבוקר לקח עמו אבא את הטלית ומחזור התפילה, ויצא אל היער. החורף כבר היה בשיא תוקפו, והמרחבים היו מושלגים. וכך, באמצע יער, אבא נעמד עטוף בטלית והחל להתפלל. הוא החל לסלסל בקולו את פיוטי התפילה המוכרים של יום הכיפורים, וההד הוליך את קולו במרחבי היער, ואט-אט החלו להיאסף סביבו כל היהודים שנאלצו לעבוד בחטיבת עצים ביום הקדוש.

פתאום הופיע פרש. זה היה הממונה על העבודה. הוא הביט בנעשה, הסתלק מהמקום ושב אליו כעבור רגעים מועטים, מלווה כיתת פרשים חמושים. יבנתיים אימא חשה אל אבא והפצירה בו להפסיק את התפילה. אני זוכר את עצמי אוהז בשולי שמתלה של אימא המתחננת לפני אבא שיחדל, אך אבא בשלו. "אמרתם לכם שלא אעבוד ביום הכיפורים", אמר בהחלטות, "רק אתפלל".

כיתת הפרשים הקיפה את ציבור היהודים השרוי בתפילה. כלי הנשק שלהם היו דרוכים ומכוונים אל המתפללים. חלפו רגעים ארוכים של מתח. פתאום סבו על עקבותיהם ונעלמו כלעומת שבאו.

לאחר מכן התברר פשר הנס. השומרים נדרשו לקבל אישור ממוסדן כדי לפתוח בירי על הפליטים היהודים מפולין. אלא שדווקא מקבלי ההחלטות לא מיהרו להעניק את האישור לכך, בטענה כי אם יחוסלו היהודים – מי יחטוב את העצים במקומם? אין ספק, יד ההשגחה העליונה התערבה במוחש והצילה את אבא ואת כולנו.

אחרי יום הכיפורים שב אבא לעבודתו הסדירה, ואף לא נענש. הוא הוסיף לשמור על נחישותו היהודית עד תום המלחמה, בגלגוליו במדינות אירופה, עד שבחסדי שמים עלינו לארץ ישראל בעיצומה של מלחמת השחרור. לאורך כל הדרך נשאנו עמנו שני ספרי תורה, שהבאנו מפולין, ושמרנו עליהם מכל משמר. את ברהמצווה שלי כבר זכיתי לעשות בארץ ישראל.

בכל שנה, בהולכי לבית הכנסת ביום הכיפורים, אני רואה לנגד עיני את תפילתם של אבא וחבריו הפליטים באמצע היער המושלג, מוקפים בחמושים המכוונים אליהם את נשקם. השלווה הקורנת מפניו של אבא, שמוסיף להתפלל בדבקות, מעניקה לי השראה בכל שנה מחדש.

(תודתנו למספר הסיפור, יעקב לרר, חולון)

כל נדרי במוצאי הצום

והיהודי נוכחים באולם, מתפללים שוב את התפילה הפותחת את יום הדין. מעיני היהודי זולגות דמעות בלי הפוגה, והתרגשותו מדביקה את החזן, שאף הוא מתקשה לכלוא את רגשותיו.

האורות בבית הכנסת הגדול בפרנקפורט שבגרמניה כבו. השומרים עזבו את משמרתם. הדלתות המרכזיות ננעלו, ואחרוני היוצאים החלו לפסוע לביתם. החזן הראשי, ר' צודיק גרינוולד, קיפל את טליתו ואת הבגדים המיוחדים שהוא נוהג ללבוש ביום הדין, והחל להתקדם לעבר הדלת הצדדית, שעדיין נשארה פתוחה.

נפגשים בכל שנה

הסיפור הזה קרה לפני כחמש שנים. "בכל שנה, כשאני פוגש את היהודי הזה ביום הכיפורים, הוא אומר לי: 'אתה הכל נדרי שלי', מספר ר' צודיק. "בעבורי זו הייתה חוויה מרטיטה. רק בשביל רגע כזה כדאית כל השליחות שלי בגרמניה".

ואז הוא נתקל ביהודי שהביט בתימהון לעבר אולם בית הכנסת. "למה סגור?!", שאל בתדהמה, "לא כל נדרי היום?!". החזן נבוך לרגע והשיב: "כל נדרי היה אתמול, והערב סיימנו את תפילת נעילה". מבט של צער עמוק עלה על פני היהודי. "אוי, איך זה קרה לי!", מלמל בעיניים זולגות דמעות. "מאז ימי ילדותי הייתי הולך עם אבי לכל נדרי", הוסיף היהודי לומר. "זה היה חשוב כל-כך לאבא..."

לעולם לא מאוחר

לבו של החזן נכמר למראה כאבו של היהודי. "בוא", אמר לו בהחלטה של רגע. "אני החזן של בית הכנסת. אעשה בשבילך את כל נדרי". חיוך קל עלה על פני היהודי. ר' צודיק התעטף שוב בטלית ולבש מחדש את בגדיו שקיפל זה עתה. "כל נדרי ואסרי וחרימי..." קולו של ר' צודיק מרעיד את אולם בית הכנסת הריק. רק הוא

מוכר מיצים שנעשה חזן

ר' צודיק (37), תושב בני-ברק, הוא חזן ומורה לחזנות ולפיתוח קול. לעיסוקו זה הגיע בהשגחה פרטית מופלאה: "עבדתי לפרנסתי בחנות למיצים טבעיים. ביום חורפי אחד, כשבקושי היו לקוחות בחנות, סלסלתי לעצמי קטעי חזנות. עובר אורח שמע את שירתי, עצר

פינת ההלכה מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

הסוכות בבית או שחייבים להדליקם בסוכה? תשובה: עדיף להדליק את נרות השבת והחג בסוכה. אם יש חשש בטיחות, מדליקים אותם בבית. ואם אפשר להדליקם במקום שיאפשר לראותם מהסוכה בשעת הקידוש, מה טוב.

שאלה: מתי מברכים 'לישב בסוכה'?

תשובה: נהוג שהמקדש מברך 'לישב בסוכה' מיד אחרי הקידוש, ואילו המסובים מברכים את הברכה רק אחרי 'המוציא'. ברכה זו נאמרת תמיד על אכילת סעודה. למקדש, שתיית גין הקידוש (ובפרט שהוא חייב לשתות שיעור מסוים) היא בגדר התחלה לסעודה, ואילו המסובים, שטעימתם מיינן הקידוש היא רק ל'מצווה מן המובחר', מברכים בתחילת הסעודה ממש, היינו אחרי ברכת 'המוציא'.

מקורות: (יו"כ): קה"ר פ"ט, ז. שו"ע אדה"ז סי' תרכ"ט. ספר המנהגים חב"ד עמ' 59. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רנ. (סוכות): שו"ע סי' תרל"ט ס"א (אדה"ז סי' ד) ותרג"מ ס"ג (ס"א), וסי' רע"א סי"ד (סכ"ה).

פינת ההלכה

מכיפורים לסוכות

שאלה: האם יש לערוך סעודה חגיגית במוצאי יום הכיפורים?

תשובה: חז"ל אמרו שבמוצאי יום הכיפורים בת-קול יוצאת ואומרת (קהלת ט.ז): "לך, אכול בשמחה לחמך". יום זה נחשב 'קצת יום טוב'. אף התקיעה בצאת היום הקדוש נועדה (גם) לפרסם זאת, ולכן מברכים איש את רעהו בערב זה בברכת 'חג שמח'.

אדמו"רי חב"ד היו מקפידים לערוך סעודה ממש (ולא רק לאכול 'מזונות'), ובכלל זה ניגונים ודברי תורה. זאת גם כשהיו זקוקים למנוחה אחרי היגיעה הרבה בעבודת היום הקדוש. בחצרות חסידות אחרות שמחו בסעודה זו ברוב פאר, ואחרי הסעודה יצאו בריקודים, ואף בכלי זמר, והאריכו בשמחה אל תוך הלילה.

שאלה: האם אפשר להדליק את נרות חג

ר' צודיק בערב החג בבית הכנסת בפרנקפורט

לרגע ופנה אליי: 'מה אתה עושה פה?'. 'מוכר מיצים טבעיים, השבתי. 'התכוונתי, עם קול כזה מה אתה עושה פה?!'. זה היה גיסו של החזן משה שטרן. הוא לקח אותי אליו והשאר היסטוריה".

על אף השנים שחלפו ר' צודיק נרגש בכל שנה מחדש בגשתו לעמוד התפילה. "ביום הדין חותמים אותנו בספר החיים. כשליח ציבור האחריות המוטלת עליי גדולה מאוד: להעביר את התפילה בדרך שתעביר למתפללים את משמעות המילים, ושתתקבל התפילה לגמר חתימה טובה".

שמחת תורה live
סאינר קנשלא כח השמחה
אוויר הרים ואווירה
בשמים בהרי ירושלים

ימים שלישי-חמישי
כ"ב תשרי (10-12/10)

התועדות ליל
הושענא רבה
ושמחת בית השואבה
עם אהרן רזאל
וגב'ה קחמבי

הרב עמרם מויאל, ד"ר יחיאל הורי,
הרב ניר מנוסי

- שלושה ימים של חוויה קסומה
- שיעורים והרצאות
- שמחת תורה והתרוממות הנפש

התקשרו להבטחת מקומכם:
03-9302030

סכך למהדרין זה רק

קיינעס
סכך המקורי

היגהרו מחיקויים!

לרגל חצי יובל מבצעים והנחות בסוכות ירושלים

*2582

לקוח יקר,
לשירות הודעות:
053-963-8308

סוכות ירושלים
הסוכה למהדרין